

کتاب قرن

قرن بیستم

قرن دلہرہ، قرن اضطراب، قرن انقلاب
قرن دلہرہ، قرن اضطراب، قرن انقلاب

آغاز: یکم ژانویه ۱۹۰۰ میلادی
پایان: ۳۱ دسامبر ۱۹۹۹ میلادی

کتاب اول

آغاز: یکم ژانویه ۱۹۰۰ میلادی
پایان: ۳۱ دسامبر ۱۹۰۲ میلادی

پژوہش، گردآوری، ترجمہ و نگارش

محمد کرمی

کرمی، محمد، ۱۳۲۲-

کتاب: قرن بیستم قرن دلهره، قرن اضطراب، قرن انقلاب آغاز یکم ژانویه ۱۹۰۰ میلادی، پایان: ۳۱ دسامبر ۱۹۹۹ میلادی/ پژوهش، گردآوری، ترجمه و نگارش محمد کرمی، - تهران: انتشارات شاهنامه، ۱۳۸۴-.

ج: مصور، نقشه.

ISBN 964-90488-1-2: (دوره)

ISBN 964-90488-0-4: (ج ۱)

فهرستنویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

هر جلد مربوط به سالهای مختلف است.

ج ۱۰ (۱۳۸۴).

۱۰ قرن بیستم - سالشمار ۲۰۰ تاریخ جدید - قرن ۲۰ - سالشمار الف - عنوان

۹۰۹/۸۲

D ۴۱۰/۵/ک۴ک۲

۷۹-۱۴۶۵۵م

کتابخانه ملی ایران

«شناسنامه‌ی کتاب»

عنوان کتاب :	تاریخ قرن بیستم آغاز : یکم ژانویه ۱۹۰۰ پایان : ۳۱ دسامبر ۱۹۹۹ میلادی
کتاب اول :	آغاز : یکم ژانویه ۱۹۰۰ پایان : ۳۱ دسامبر ۱۹۰۲ میلادی
پژوهش گر و نویسنده :	محمد کرمی
انتشارات :	شاهنامه (صندوق پستی: تهران ۱۸۸۶ - ۱۴۱۵۵)
سال نشر :	۱۳۸۴ خورشیدی
شماره گان :	۱۵۰۰ جلد
تعداد صفحه :	۶۴۰
قطع کتاب :	رجلی (۲۱/۵ x ۳۰ سانتیمتر)
حروف چینی زرنگار :	نشر آبی - بهاران - نکته سنج
تبدیل زرنگار، صفحه آرایی و طراحی صفحات داخل :	علی جوینده
استخراج کامپیوتری ، اسکن و آماده سازی عکس ها :	دامون کرمی
تاریخ های تطبیقی :	تطبیق هفت گاه نامه ی میلادی، خورشیدی، قمری، سریانی، چینی،
استخراج کامپیوتری تاریخ ها :	گریگوری و رومی توسط مؤلف
ویراستاری اول تا چهارم :	سولماز عیدی پور
ویراستاری نهایی :	دکتر صفورا - صاحب جمع مؤلف
بازخوانی و تصحیح زیرنویس ها :	ریحانه صمدزاده - بابک کاردان - اندیشه جاهد
نسخه پرداز :	فیوگرافیک
ایده طرح روی جلد :	مؤلف با استفاده از منابع خارجی
طراح و مجری طرح روی جلد :	الیاس - باقری
هم کاران علمی و اجرایی :	هیئت تحریریه و کارکنان مجله فردوسی
سایر هم کاران فنی :	امیر پاشایی، فرهاد کوهساری - ثریا مجد - ایماکرمی -
لیتوگرافی :	حمید پیوندی - علی خوانین زاده
چاپ خانه :	نیم نگاه
ناظر چاپ :	مبتکران
صحافی :	کاوه - شاهنده (کارشناس ارشد چاپ)
جلد گالینگور :	ارشیا
شابک (شماره استاندارد بین المللی کتاب) :	قانونی
رده دیویی :	۹۶۴-۹۰۴۸۸-۰۰-۴
شماره کتابخانه ی ملی :	۹۰۹/۸۲
ISBN : 964-90488-0-4	۹۶۴-۹۰۴۸۸-۰۰-۴
شماره کتابخانه ی ملی :	۱۴۶۵۵-۷۹-م

کتاب با کمک های حمایتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (با خرید ۷۰۰ جلد) چاپ شده است.

حق هرگونه چاپ و کپی برداری محفوظ و مخصوص مؤلف می باشد.

کتاب قرن

قرن بیستم

قرن دلهره، قرن اضطراب، قرن انقلاب
قرن دلهره، قرن اضطراب، قرن انقلاب

کتاب اول

آغاز: یکم ژانویه ۱۹۰۰ میلادی

پایان: ۳۱ دسامبر ۱۹۰۲ میلادی

و فهرست های مختلف و منابع کتاب

فهرست مطالب بسیار مهم قرن بیستم

کتاب اول

عنوان	صفحه/تاریخ
۱- با شما دانش پژوهان.....	صفحه ۲۹
۲- در آستانه‌ی ورود به قرن بیستم.....	صفحه ۳۶
۳- پیش‌گفتار.....	صفحه ۴۱
۴- سپاس‌نامه.....	صفحه ۴۵
۵- تقسیم‌بندی دوره‌های کتاب.....	صفحه ۴۹
۶- توضیح پژوهش‌گر.....	صفحه ۵۱
سال ۱۹۰۰ میلادی	
۷- آغاز سال ۱۹۰۰.....	صفحه ۵۷
۸- سرخط روی داده‌های بسیار مهم جهان.....	صفحه ۵۹
۹- سرتیتر روی داده‌های ژانویه.....	صفحه ۶۵
۱۱- نامه‌ی سر - سسیل - اسپرینگ، رایس به فرنسیس ویلیز.....	۱۹ ژانویه
۱۲- سرتیتر روی داده‌های فوریه.....	صفحه ۸۷
۱۳- نامه‌ی سر - سسیل - اسپرینگ، رایس به فرنسیس ویلیز.....	پنجم فوریه
۱۴- تولد دیویس کاپ، در ورزش تنیس.....	نهم فوریه
۱۵- نامه‌ی سر - سسیل - اسپرینگ، رایس به رونالد فرگوسن.....	۱۵ فوریه
۱۶- تأسیس حزب کارگر انگلستان.....	۲۷ فوریه
۱۷- سرتیتر روی داده‌های مارچ.....	صفحه ۹۹
۱۸- نامه‌ی سر - سسیل - اسپرینگ، رایس به والتین - چیرول.....	ششم مارچ
۱۹- نامه‌ی تئودور - روزولت به اسپرینگ، رایس.....	۱۲ مارچ
۲۰- تخریب مقبره حافظ توسط یک ملای پیش‌نماز.....	۱۴ مارچ
۲۱- سرتیتر روی داده‌های آوریل.....	صفحه ۱۱۱
۲۲- نامه‌ی سر - سسیل - اسپرینگ، رایس به برادرش استیفن.....	دوم آوریل
۲۳- ماجرای خورده شدن یک دختر بچه توسط مار در مکتب‌خانه‌ای در ایران؟.....	سوم آوریل
۲۴- وقتی داروغه‌ی شیراز دزد از آب درآمد.....	چهارم آوریل

- ۲۵- نخستین شعله‌های آشوب «باکسرها» در چین..... هفتم آوریل
- ۲۶- نخستین نمایشگاه بین‌المللی بازرگانی قرن بیستم در پاریس ۱۴ آوریل
- ۲۷- جزیره هاوایی به عنوان یک ایالت آمریکا ۲۰ آوریل
- ۲۸- سرتیتز روی‌دادهای مه..... صفحه ۱۲۳
- ۲۹- آغاز گفت و گو بر سر ساختمان کانال پاناما دوم مه
- ۳۰- نامه‌ی سر - سسیل - اسپرینگ، رایس به برادرش استیفن سوم مه
- ۳۱- آغاز نخستین المپیک بازی‌های بین‌المللی ورزشی در قرن بیستم ۱۴ مه
- ۳۲- تاریخ مختصر بازی‌های المپیک صفحه ۱۲۹
- ۳۳- آزادی شهر ماف‌کینگ در آفریقای جنوبی و اوج جنگ بوئرها ۱۷ مه
- ۳۴- نامه‌ی سر - سسیل - اسپرینگ، رایس به رونالد فرگوسن ۲۸ مه
- ۳۵- دخالت نظامی آمریکا، انگلستان، ایتالیا، آلمان، روسیه و ژاپن در ناآرامی‌های چین ۲۱ مه
- ۳۶- سرتیتز روی‌دادهای ژوئن صفحه ۱۴۳
- ۳۷- نخستین مسابقه‌ی اتومبیل‌رانی رسمی جهان در قرن بیستم ۱۴ ژوئن
- ۳۸- مجازات مرگ برای جوان شیرازی که با دختری حرف زده است ۲۴ ژوئن
- ۳۹- نامه‌ی سر - سسیل - اسپرینگ، رایس به برادرش استیفن ۲۷ ژوئن
- ۴۰- نخستین گردهم‌آیی برای بررسی مراسم جوایز نوبل ۲۹ ژوئن
- ۴۱- سرتیتز روی‌دادهای جولای صفحه ۱۵۷
- ۴۲- نخستین کشتی فضایی جهان به نام «زپلین» یکم جولای
- ۴۳- شقه کردن یک سارق با ساتور در ایران یکم جولای
- ۴۴- پایان نخستین دوره بازی‌های بین‌المللی المپیک ۲۲ جولای
- ۴۵- نامه‌ی سر - سسیل - اسپرینگ، رایس به برادرش استیفن ۲۳ جولای
- ۴۶- فتوای نجس بودن یک ارمنی در شیراز از سوی ملا احمد پیش‌نماز ۲۳ جولای
- ۴۷- ترور پادشاه ایتالیا ۳۰ جولای
- ۴۸- نتایج نخستین دوره بازی‌های بین‌المللی المپیک پاریس در قرن بیستم به زبان فارسی صفحه ۱۶۷
- ۴۹- نتایج نخستین دوره بازی‌های بین‌المللی المپیک پاریس در قرن بیستم به زبان انگلیسی صفحه ۱۷۱
- ۵۰- جدول نام کشورهای شرکت کننده در نخستین المپیک قرن بیستم صفحه ۱۸۱
- ۵۱- سرتیتز روی‌دادهای آگست صفحه ۱۸۷
- ۵۲- طرح ترور مظفرالدین‌شاه در پاریس دوم آگست
- ۵۳- پایان نخستین دوره تنیس بین‌المللی «دیویس کاپ» ۱۰ آگست

- ۵۴- اوج جنگ‌های داخلی چین (باکسرها) با خارجی‌ان ۱۴ آگست
- ۵۵- نامه‌ی - سر - سسیل - اسپرینگ، رایس به سر والتین - چیرول ۱۵ آگست
- ۵۶- بست نشستن افراد خلافکار در مساجد برای رهایی از مجازات در ایران ۱۸ آگست
- ۵۷- آشوب در شهرهای جنوبی ایران ۱۹ آگست
- ۵۸- نامه‌ی سر - سسیل - اسپرینگ، رایس به سر - والتین، چیرول ۲۰ آگست
- ۵۹- زندگی و مرگ فردریک (فردریخ) نیچه ۲۵ آگست
- ۶۰- یخچال‌های سنتی یخ‌سازی در ایران ۲۰ آگست
- ۶۱- ورود نوشابه‌ی «کوکاکولا» به انگلستان ۲۱ آگست
- ۶۲- سرتیتر روی‌دادهای سپتامبر صفحه ۲۰۵
- ۶۳- سیاست «تفرقه بینداز و حکومت کن» از نگاه وزیر مستعمرات انگلستان ۱۰ سپتامبر
- ۶۴- نامه‌ی سر - سسیل - اسپرینگ، رایس به برادرش استیفن ۲۰ سپتامبر
- ۶۵- گشایش پنجمین کنگره بین‌الملل سوسیالیست‌ها در پاریس ۲۳ سپتامبر
- ۶۶- نامه‌ی سر - سسیل - اسپرینگ، رایس به بانو لاج ۲۵ سپتامبر
- ۶۷- اوج جنگ نیروهای انگلیسی با «بوئرها» در آفریقای جنوبی ۳۰ سپتامبر
- ۶۸- سرتیتر روی‌دادهای اکتبر صفحه ۲۲۱
- ۶۹- محکومیت انگلستان در رابطه با سرکوب «بوئرها» در کنگره جهانی صلح پاریس پنجم اکتبر
- ۷۰- تولد هنریخ (هاینریش) هیملر رهبر اس - اس‌ها هفتم اکتبر
- ۷۱- زیگموند فروید روان‌شناس بزرگ اتریشی ۱۴ اکتبر
- ۷۲- انتخاب مجدد لرد سالیسبوری به عنوان نخست‌وزیر انگلستان ۱۷ اکتبر
- ۷۳- پیشنهاد ۷,۰۰۰,۰۰۰ دلاری خرید جزایر آنتیل از سوی آمریکا به دانمارک ۲۴ اکتبر
- ۷۴- نتایج آخرین آمار سرشماری جمعیت آمریکا ۳۰ اکتبر
- ۷۵- سرتیتر روی‌دادهای نوامبر صفحه ۲۳۳
- ۷۶- انتخاب دوباره ویلیام - مک کینلی به عنوان رئیس جمهوری آمریکا ششم نوامبر
- ۷۷- «میکازا» بزرگ‌ترین و قوی‌ترین کشتی جنگی جهان نهم نوامبر
- ۷۸- سرتیتر روی‌دادهای دسامبر صفحه ۲۴۳
- ۷۹- مرگ و میر در اثر نوشیدن آب‌جوهای سمی در انگلستان یکم دسامبر
- ۸۰- پروفسور ماکس - پلانک و تئوری «کوآنتوم» ۱۴ دسامبر
- ۸۱- نامه‌ی بانو روزولت به سر - سسیل - اسپرینگ، رایس ۱۵ دسامبر
- ۸۲- سینمای ناطق در فرانسه ۲۱ دسامبر

- ۸۲- تشکیل نخستین کابینه‌ی کشور استرالیا ۳۱ دسامبر
- ۸۴- «کلود مانته» در نمایش‌گاه پاریس ۳۱ دسامبر
- ۸۵- تفسیر روی‌دادهای مهم جهان در سال ۱۹۰۰ میلادی صفحه ۲۵۵
- ۸۶- برگی از تاریخ «استوانه‌ی کوروش» صفحه ۲۶۱
- ۸۷- پایان سال ۱۹۰۰ میلادی صفحه ۲۶۴

سال ۱۹۰۱ میلادی

- ۸۸- آغاز سال ۱۹۰۱ میلادی صفحه ۲۶۵
- ۸۹- سرخط روی‌دادهای بسیار مهم جهان صفحه ۲۶۷
- ۹۰- سرتیتر روی‌دادهای ژانویه صفحه ۲۷۲
- ۹۱- اعلام موجودیت کشور استرالیا در گروه کشورهای مشترک المنافع یکم ژانویه
- ۹۲- پیش‌بینی جمعیت آمریکا در سال ۲۰۰۰ سوم ژانویه
- ۹۳- سرنوشت «رایش بانک» آلمان پنجم ژانویه
- ۹۴- بوسیدن ممنوع ششم ژانویه
- ۹۵- پایان دوران طلایی یکی از قدرت‌مندترین امپراتوران زن جهان ۲۲ ژانویه
- ۹۶- جدول ریشه‌های خانوادگی ملکه ویکتوریا (فارسی) ۲۲ ژانویه
- ۹۷- جدول ریشه‌های خانوادگی ملکه ویکتوریا (انگلیسی) ۲۲ ژانویه
- ۹۸- سرتیتر روی‌دادهای فوریه صفحه ۲۹۷
- ۹۹- مراسم تشییع جنازه ملکه ویکتوریا دوم فوریه
- ۱۰۰- معامله‌ی ۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ دلاری در آمریکا پنجم فوریه
- ۱۰۱- نامه‌ی سر - سسیل - اسپرینگ، رایس به لرد فارر هفتم فوریه
- ۱۰۲- نامه‌ی سر - سسیل - اسپرینگ، رایس به بانو ژولیت اسپرینگ، رایس هفتم فوریه
- ۱۰۳- لرد کرزن نایب السلطنه‌ی انگلستان در هند و ناآرامی‌های کشمیر ۱۳ فوریه
- ۱۰۴- افتتاح پارلمان انگلستان توسط ادوارد هفتم در نخستین روزهای سلطنتش ۱۴ فوریه
- ۱۰۵- ادوارد هفتم فراماسون ۱۵ فوریه
- ۱۰۶- اعدام وحشت‌انگیز «باکسرها» در چین ۲۶ فوریه
- ۱۰۷- سرتیتر روی‌دادهای مارچ صفحه ۳۱۳
- ۱۰۸- نخستین قطار معلق جهان یکم مارچ
- ۱۰۹- ورود روغن نباتی به بازارهای فرانسه نهم مارچ

- ۱۱۰- آثار ونسان - ون گوگ در نمایشگاه پاریس ۱۵ مارچ
- ۱۱۱- نخستین انجمن سری تهران در مخالفت با رژیم استبدادی قاجار ۱۶ مارچ
- ۱۱۲- آشوب‌های روشن فکری در روسیه ۱۷ مارچ
- ۱۱۳- حکومت فارس و صدور گذرنامه برای ورود و خروج به این ایالت ۲۱ مارچ
- ۱۱۴- جنگ‌های چریکی مبارزان فیلی پینی با سربازان آمریکایی ۲۷ مارچ
- ۱۱۵- نخستین اتومبیل مرسدس - بنز جهان ۳۱ مارچ
- ۱۱۶- سرتیتر روی داده‌های آوریل صفحه ۳۲۵
- ۱۱۷- آگوست - رودین خالق مجسمه‌ی ویکتور هوگو ۲۱ آوریل
- ۱۱۸- اعتراض اروپائیان نسبت به جنگ «بوئرها» ۲۲ آوریل
- ۱۱۹- ورود بازی پینگ - پونگ به دنیای ورزش جهان ۳۰ آوریل
- ۱۲۰- سرتیتر روی داده‌های مه صفحه ۳۳۳
- ۱۲۱- اعلامیه‌ی لرد - کی‌چندر درباره جنگ «بوئرها» نهم مه
- ۱۲۲- لرد سالیسبوری علیه ملی‌گرایان ایرلند نهم مه
- ۱۲۳- رقابت نیروی دریایی انگلستان و آلمان ۱۵ مه
- ۱۲۴- نخستین عکس‌برداری از کامل‌ترین خورشیدگرفته‌ی قرن ۱۸ مه
- ۱۲۵- ویلیام - ناکس - دارسی و نخستین امتیاز نفت ایران ۲۸ مه
- ۱۲۶- نخستین قرارداد نفتی ایران با یک کشور خارجی صفحه ۳۴۳
- ۱۲۷- مهندس سیکورسکی و هلی‌کوپتر سیکورسکی ۲۹ مه
- ۱۲۸- بزرگ‌ترین دوربین عکاسی تاریخ ۳۰ مه
- ۱۲۹- سرتیتر روی داده‌های ژوئن صفحه ۳۵۳
- ۱۳۰- اسدالله بیگ - امام‌زاده و اسرار خلقت در شیراز نهم ژوئن
- ۱۳۱- هنری - بکورل و تجزیه کوچک‌ترین اتم‌ها به ذرات ریزتر ۱۲ ژوئن
- ۱۳۲- چوپان شیرازی و ادعای امامت و پیامبری ۱۲ ژوئن
- ۱۳۳- ثروت کلان امام جمعه و پسرانش در شیراز ۱۴ ژوئن
- ۱۳۴- گشایش نخستین کنگره رادیکال‌ها در پاریس ۲۰ ژوئن
- ۱۳۵- پیکاسوی جوان در گالری‌های پاریس ۲۴ ژوئن
- ۱۳۶- سیل‌های فرمان دوچرخه‌ای تاکسی‌رانان پاریس ۲۶ ژوئن
- ۱۳۷- شکل‌گیری کشوری به نام عربستان ۲۹ ژوئن
- ۱۳۸- سرتیتر روی داده‌های جولای صفحه ۳۶۷

- ۱۳۹- نخستین دوره رسمی بازی‌های تنیس «ویمبلدون» در انگلستان سوم جولای
- ۱۴۰- سرعت محدود اتومبیل‌ها در شهرها ۱۰ کیلومتر هشتم جولای
- ۱۴۱- مخالفت انگلیسی‌ها با ادامه‌ی جنگ در آفریقای جنوبی نهم جولای
- ۱۴۲- لئوپولد پادشاه بلژیک و سرنوشت سرزمین کنگو ۱۷ جولای
- ۱۴۳- کتر کخ و رابطه‌ی موش‌ها با طاعون ۲۲ جولای
- ۱۴۴- گزارش وحشت‌انگیز اردوگاه‌های جنگی «بوئرها» ۲۴ جولای
- ۱۴۵- سرتیتر روی‌دادهای آگست صفحه ۳۷۷
- ۱۴۶- نخستین ایده‌های پرواز انسان در قرن بیستم ۱۴ آگست
- ۱۴۷- تولد اتومبیل «کادی‌لاک» ۲۱ آگست
- ۱۴۸- نخستین آنتن‌های رادیویی ۲۶ آگست
- ۱۴۹- سرتیتر روی‌دادهای سپتامبر صفحه ۳۸۵
- ۱۵۰- برده‌داری در ایران دوم سپتامبر
- ۱۵۱- ترور پرزیدنت مک‌کینلی ششم سپتامبر
- ۱۵۲- مقایسه‌ی قیمت‌ها در ایران ۱۰۰ سال قبل ۱۹ سپتامبر
- ۱۵۳- سرگذشت ویلیام مک کینلی رئیس جمهور ترور شده ۲۰ سپتامبر
- ۱۵۴- سرتیتر روی‌دادهای اکتبر صفحه ۳۹۵
- ۱۵۵- نخستین زیردریایی انگلستان دوم اکتبر
- ۱۵۶- مجازات مرگ در ایران با استفاده از وحشیانه‌ترین شیوه‌ها نهم اکتبر
- ۱۵۷- ارسال نخستین پیام رادیویی تاریخ ۱۴ اکتبر
- ۱۵۸- نخستین سیاه‌پوست در کاخ سفید ۱۶ اکتبر
- ۱۵۹- پرداخت حقیقه بی‌کاری در اروپا ۲۰ اکتبر
- ۱۶۰- دانشگاه آمریکایی یل ۲۰۰ ساله شد ۲۳ اکتبر
- ۱۶۱- ورود «ایست من» در صنعت عکاسی جهان ۲۴ اکتبر
- ۱۶۲- سقوط از بالاترین نقطه‌ی آبشار نیاگارا ۲۴ اکتبر
- ۱۶۳- ۲۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ فرانک هزینه‌ی مشروبات الکلی ۲۵ اکتبر
- ۱۶۴- سرتیتر روی‌دادهای نوامبر صفحه ۴۰۵
- ۱۶۵- مراسم خلعت پوشان در شیراز ۱۵ نوامبر
- ۱۶۶- بیماران اردوگاه‌های جنگی «بوئرها» و درمان با «پشکل‌بز» ۱۵ نوامبر
- ۱۶۷- تولد سازمان آمارگیری «گالوپ» آمریکا ۱۸ نوامبر

- ۱۶۸- سرتیتر روی دادهای دسامبر صفحه ۴۱۳
- ۱۶۹- تولد تیغ ریش تراشی «ژیلت» ۲ دسامبر
- ۱۷۰- نخستین جشنواره تقسیم جوایز نوبل ۱۰ دسامبر
- ۱۷۱- گوگلی - المو - مارکونی و نخستین پیام رادیویی تاریخ ۱۱ دسامبر
- ۱۷۲- اختکار مواد غذایی در ایران ۱۶ دسامبر
- ۱۷۳- کنگره جهانی صیونیسم (صهیونیسم) در سوئیس ۲۷ دسامبر
- ۱۷۴- آندریو - کارنگی - کارگر تلگرافچی دیروز و سلطان فولاد امروز ۲۷ دسامبر
- ۱۷۵- سیل مهاجرت به آمریکا ۲۹ دسامبر
- ۱۷۶- تفسیر روی دادهای مهم جهان در سال ۱۹۰۱ صفحه ۴۲۷
- ۱۷۷- دموکراسی چنگیزی صفحه ۴۳۳
- ۱۷۸- پایان سال ۱۹۰۱ میلادی صفحه ۴۳۳

سال ۱۹۰۲ میلادی

- ۱۷۹- آغاز سال ۱۹۰۲ میلادی صفحه ۴۳۵
- ۱۸۰- سرخط روی دادهای بسیار مهم جهان صفحه ۴۳۷
- ۱۸۰- سرتیتر روی دادهای ژانویه صفحه ۴۴۳
- ۱۸۱- نخستین کشتی پنج بادبانی جهانی یکم ژانویه
- ۱۸۲- مرگ و میر آبله در انگلستان ۳۱ ژانویه
- ۱۸۳- سرتیتر روی دادهای فوریه صفحه ۴۵۱
- ۱۸۴- مراسم تعظیم به عکس مظفرالدین شاه یکم فوریه
- ۱۸۵- آپاچی‌ها در پاریس دوم فوریه
- ۱۸۶- آشوب‌های سیاسی در روسیه چهارم فوریه
- ۱۸۷- زنان انگلستان و درخواست حق رأی ۱۸ فوریه
- ۱۸۸- کشف عامل بیماری مالاریا ۲۲ فوریه
- ۱۸۹- فجایع جنگی در آفریقای جنوبی (بوئرها) ۲۴ فوریه
- ۱۹۰- تولد کارخانه‌ی آسپیرین ۲۵ فوریه
- ۱۹۱- سرتیتر روی دادهای مارچ صفحه ۴۶۱
- ۱۹۲- قرارداد برقراری خط تلگراف ترانزیت در ایران ۲۲ مارچ
- ۱۹۳- واگذاری بخش‌های وسیعی از وظایف دولت به انجمن‌های مدنی در انگلستان ... ۲۳ مارچ

- ۱۹۴- یکصدمین سالگرد به بار آمدن ویکتور هوگو..... ۲۶ مارچ
- ۱۹۵- درگذشت سلطان طلا و الماس جهان..... ۲۶ مارچ
- ۱۹۶- خالق یک امپراتوری..... صفحه ۴۶۸
- ۱۹۷- سرتیتر روی دادهای آوریل..... صفحه ۴۷۱
- ۱۹۸- آشوب در روسیه..... یکم آوریل
- ۱۹۹- وصیت سلطان الماس دنیا..... چهارم آوریل
- ۲۰۰- پیمان روسیه و چین درباره سرزمین منچوری..... چهارم آوریل
- ۲۰۱- فرو ریختن سکوی تماشایان فوتبال..... پنجم آوریل
- ۲۰۲- کالج روزنامه نگاری لندن..... ۱۲ آوریل
- ۲۰۳- ایرلندی‌ها و درخواست استقلال..... ۱۶ آوریل
- ۲۰۴- عوض شدن حاکم فارس و بدهی‌های عقب افتاده او به مردم..... ۲۴ آوریل
- ۲۰۵- موریس مترلینگ، موریانه، زنبور عسل و اپرانویس..... ۳۰ آوریل
- ۲۰۶- سرتیتر روی دادهای مه..... صفحه ۴۷۹
- ۲۰۷- کروپ سلطان فولاد آلمان..... یکم مه
- ۲۰۸- سینما در فرانسه..... یکم مه
- ۲۰۹- اعتصاب‌های کارگری در اروپا و آمریکا..... دوم مه
- ۲۱۰- آتش فشان جزایر «گوآدلوپ» نابود شدن همه چیز و همه کس جزیره به جز یک آدم «عرق خور»..... هشتم مه
- ۲۱۱- مرگ قهرمان بالن سواری جهان..... ۱۲ مه
- ۲۱۲- کارکردن گارسون‌های زن ممنوع، کارکردن گارسون‌های زن آزاد..... ۱۲ مه
- ۲۱۳- توماس آلوا ادیسون و اختراع تازه اش..... ۲۸ مه
- ۲۱۴- فرانسه در دست چپ‌ها..... ۲۸ مه
- ۲۱۵- پایان جنگ ۱۰۹۸ روزه «بوئرها»..... ۳۱ مه
- ۲۱۶- برگ اوکالیپتوس و درمان بیماری قند..... ۳۱ مه
- ۲۱۷- سرتیتر روی دادهای ژوئن..... صفحه ۴۹۱
- ۲۱۸- پرنسس تاترهای لندن..... ۱۶ ژوئن
- ۲۱۹- کشتار آبله در ایران..... ۲۳ ژوئن
- ۲۲۰- مراسم تاج گذاری ادوارد هفتم..... ۲۴ ژوئن
- ۲۲۱- پرستاری که قاتل بیماران بود..... ۲۵ ژوئن

- ۲۲۲- تعطیلی مدارس مذهبی فرانسه ۲۷ ژوئن
- ۲۲۳- کانال پاناما ۲۸ ژوئن
- ۲۲۴- اتومبیل‌های «رنو» ۲۹ ژوئن
- ۲۲۵- سرتیتر روی‌دادهای جولای صفحه ۴۹۹
- ۲۲۶- پیشنهاد نیکلای دوم تزار روسیه برای مذاکرات صلح با مخالفان سوم جولای
- ۲۲۷- رشوه‌گیری مقامات حکومتی ایران پنجم جولای
- ۲۲۸- میهمانی بزرگ و تاریخی ادوارد هفتم پادشاه انگلستان ششم جولای
- ۲۲۹- استعفای لرد سالیسبوری نخست‌وزیر چهار دوره‌ای انگلستان ۱۲ جولای
- ۲۳۰- انتخاب لرد بالفور به عنوان نخست‌وزیر جدید و جانشین لرد سالیسبوری ۱۲ جولای
- ۲۳۱- فرو ریختن برج ۱۰۰۰ ساله‌ی کلیسای سنت مارکز ۱۴ جولای
- ۲۳۲- سرتیتر روی‌دادهای آگست صفحه ۵۱۱
- ۲۳۳- مراسم تاج‌گذاری ادوارد هفتم در کلیسای وست مینستر لندن نهم آگست
- ۲۳۴- مسافرت مجدد مظفرالدین شاه به اروپا ۱۸ آگست
- ۲۳۵- نابودی نسل بوفالوها ۲۳ آگست
- ۲۳۶- برچیده شدن آخرین بازماندگان کالسکه‌های اسبی پاریس ۲۳ آگست
- ۲۳۷- مسافرت شگفت‌انگیز پاریس تا نیویورک با پای پیاده و از راه قطب شمال ۲۵ آگست
- ۲۳۸- وبا در مصر ۲۹ آگست
- ۲۳۹- سرتیتر روی‌دادهای سپتامبر صفحه ۵۱۹
- ۲۴۰- مسابقه‌ی اتومبیل‌رانی انگلستان اول سپتامبر
- ۲۴۱- کایرهاردی رهبر حزب جدیدالتأسیس کارگر انگلستان سوم سپتامبر
- ۲۴۲- هجوم کاشفان طلا به آفریقای جنوبی ۲۸ سپتامبر
- ۲۴۳- مرگ نابه‌هنگام «امیل زولا» ۲۹ سپتامبر
- ۲۴۴- سرتیتر روی‌دادهای اکتبر صفحه ۵۲۹
- ۲۴۵- آغاز به کار خط دوم مترو در پاریس ۷ اکتبر
- ۲۴۶- نخستین اجلاس دیوان بین‌المللی لاهه ۱۰ اکتبر
- ۲۴۷- جدایی دین از سیاست در انگلستان ۱۴ اکتبر
- ۲۴۸- اعتصاب کارگران معدن در آمریکا ۱۵ اکتبر
- ۲۴۹- فروش نخستین اتومبیل کادی‌لاک ۱۷ اکتبر
- ۲۵۰- آشوب و زد و خورد در پارلمان انگلستان ۲۳ اکتبر

۲۵۱- سرتیتر روی دادهای نوامبر.....	صفحه ۵۲۷
۲۵۲- جدایی دین از سیاست در فرانسه و انگلستان.....	یکم نوامبر
۲۵۳- دوئل دو نماینده پارلمان فرانسه.....	چهارم نوامبر
۲۵۴- ملاهای دیوانه در کشور سومالی.....	پنجم نوامبر
۲۵۵- انریکو کاروسو مرد آواز جهان.....	۱۲ نوامبر
۲۵۶- شاعری در لباس دولت مرد.....	۲۰ نوامبر
۲۵۷- فردریک - کرویپ سلطان فولاد اروپا درگذشت.....	۲۲ نوامبر
۲۵۸- انهدام پل بزرگ نیویورک.....	۲۲ نوامبر
۲۵۹- اگوست رودین و تندیس بالزاک.....	۲۲ نوامبر
۲۶۰- سرتیتر روی دادهای دسامبر.....	صفحه ۵۴۷
۲۶۱- حراج املاک لرد - کنزینگتون.....	یکم دسامبر
۲۶۲- راه آهن شگفت انگیز سیمپلون.....	نهم دسامبر
۲۶۳- سد آسوان مصر.....	۱۰ دسامبر
۲۶۴- دومین جشنواره تقسیم جوایز نوبل.....	۱۰ دسامبر
۲۶۵- آشوب های سیاسی در بلژیک.....	۱۰ دسامبر
۲۶۶- ترز - همبرت زنی نابغه در کلاهبرداری.....	۲۰ دسامبر
۲۶۷- نخستین پیام تلگرافی بشر از فراسوی اقیانوس ها.....	۲۱ دسامبر
۲۶۸- حمله ی آلمان و انگلستان به ونزویلا.....	۳۱ دسامبر
۲۶۹- ژوزف کنراد و رودیارد - کیپ لینگ دو نویسنده بزرگ جهان.....	۳۱ دسامبر
۲۷۰- تفسیر روی دادهای مهم جهان در سال ۱۹۰۲.....	صفحه ۵۵۹
۲۷۱- برگی از تاریخ «تمدن بابل» حمورابی.....	صفحه ۵۶۱
۲۷۲- پایان سال ۱۹۰۲.....	صفحه ۵۶۸
۲۷۳- فهرست منابع و مأخذ.....	صفحه ۵۷۱
۲۷۴- فهرست نمایه.....	صفحه ۶۰۷

تسلسل قرن

سنة

Taking over: Arthur Balfour.

با شما دانش پژوهان

مجموعه‌ای که هم‌اکنون پیش روی شما است حاصل سال‌ها مسافرت، پژوهش، بررسی، ترجمه، گردآوری، تحلیل، تفسیر و تطبیق هزاران سند، مدرک، عکس، روزنامه، مجله، خبرنامه، بولتن، کتاب، آرشیو، فرهنگ نامه و در عین حال حضور در صدها کتاب خانه، مراکز علمی، فرهنگی، دانشگاهی و آماری، دفاتر روزنامه‌ها و نشریه‌های مختلف، شرکت در سمینارها و جلسه‌های عمومی و ملاقات با صدها دانشمند، پژوهش‌گر، مورخ، نویسنده، استادان سال خورده، با تجربه و آگاه، روزنامه‌نگار، گزارش‌گر، عکاس و ... در ایران و بسیاری از کشورهای آسیا، شمال آفریقا و اروپا است که با تلاشی بسیار سخت و با اراده‌ای آهنین برای استفاده دانش پژوهان آماده شده است.

این مجموعه «قرن بیستم» نام‌گذاری شده است، زیرا «قرن بیستم» قرن پدران ما، قرن ما، قرن فرزندان ما، قرن حادثه، جنگ، ترور، جاسوسی، خشونت، وحشت، اضطراب، تغییرات، انقلاب، سیاست، اختراع، صنعت، برق، اتومبیل، هواپیما، شکسته شدن سرعت صوت، موشک، سرعت نور، فضا، ماه، مریخ، سینما، هنر، موسیقی، معماری، آسمان خراش، المپیک، ایدئولوژی، آپارتاید، کمونیسم، سوسیالیسم، ناسیونالیسم، بمب اتم، هیروشیما، ناکازاکی و بسیاری شگفتی‌ها، حوادث و روی داده‌های خیره‌کننده و باور نکردنی بوده است.

مجموعه‌ی حاضر بیانی است تاریخی، حقیقی و در مواردی عینی، و حضوری از شگفت‌انگیزترین پیش آمده‌های طبیعی، انسانی، اجتماعی، علمی، فرهنگی، هنری، ورزشی، پزشکی، صنعتی، اتمی، تسلیحاتی، جنگی و سیاسی از حوادث بسیار مهم و سرنوشت ساز جهان در طول یک صد سال اخیر.

این مجموعه از :

روز دوشنبه یکم ژانویه ۱۹۰۰ میلادی برابر با روز دوشنبه ۱۱ دی ۱۲۷۸ هجری خورشیدی و برابر با روز

دوشنبه ۲۸ شعبان ۱۳۱۷ هجری قمری

آغاز و به آخرین روز قرن بیستم میلادی و به همان نسبت تاریخ روز شمار، به آخرین روز صد سال بعد از آغاز ۲۹ شعبان ۱۳۱۷ هجری قمری و به آخرین روز صد سال بعد از آغاز ۱۱ دی ۱۲۷۸ هجری خورشیدی ختم می‌شود.

با تلاشی چشم‌گیر و شبانه‌روزی و با شوقی فزاینده طی سال‌های متمادی بسیار کوشش شده است، این مجموعه‌ی

عظیم: تاریخی حقیقی، واقعی و عینی از روی داده‌های مهم جهان در قرن آشوب زده و اضطراب‌آلود ما باشد.

در آغاز روزهای جمع‌آوری و تدارک اسناد و مدارک برای تهیه‌ی این مجموعه در نظر بود به علت حجم عظیم حوادث و روی‌دادهای قرن بیستم برای هر دوره پنج ساله، حداقل یک کتاب مستقل در نظر گرفته شود. پس از برآوردهای اولیه از اسناد، مدارک، بولتن‌ها و گزارش‌های خبری تهیه شده برای تدوین این مجموعه و همچنین با تجربه‌ای که در نگارش چاپ کتاب‌های قبلی به دست آمده بود، شایسته‌تر به نظر رسید که درباره تعداد قطعی جلد‌های این مجموعه صحبتی به میان نیاید مگر با تقریب و گمان.

بنابراین مجموعه‌ی حاضر در پایان کار از ۲۰ دوره تشکیل خواهد شد به این شکل که ممکن است یک دوره پنج ساله به علت حجم فزاینده حوادث و روی‌دادهای به جای یک جلد از چند جلد تشکیل شده باشد. پس از هم‌اکنون به هیچ وجه نمی‌توان با قاطعیت گفت که مجموعه‌ی کامل قرن بیستم یک مجموعه‌ی ۴۰ جلدی خواهد بود و یا بیش‌تر.

فکر تهیه‌ی این مجموعه از سفرهای پژوهشی به لبنان و مصر در زمینه‌ی شاه‌نامه‌های خطی از سال ۱۹۷۵ میلادی آغاز شد.

در هنگامه‌ی جست‌وجوهای مختلف در آرشیوها و تقسیم‌بندی کتاب‌ها و منابع و مآخذ برای پژوهش در زمینه‌ی شاه‌نامه به صورتی ناخودآگاه چشمم به مطالب بسیار ارزنده و جالبی می‌افتاد که در نشریه‌ها و روزنامه‌های مختلف درج شده بودند. از همان نگاه‌های اولیه به این همه منابع بی‌پایان که لحظه به لحظه میلیون‌ها و شاید میلیارد‌ها انسان را تحت تأثیر قرار می‌دادند به این نتیجه رسیدم که مجموعه‌ای تهیه و به نام «قرن بیستم» تقدیم علاقه‌مندان بکنم. در آغاز کار دله‌رام تبدیل به ترسی ناخودآگاه شده بود و می‌اندیشیدم که ورود به این سرزمین ناشناخته و عبور از آن چندان هم خالی از خطر نیست، به‌ویژه این که موضوع بسیار کلی و منابع و مآخذ از حد شمارش بیرون بود و زمان مطالعه برای این کمیت و کیفیت غول‌آسا بسیار کم می‌نمود. در آغاز هرگز فکر نمی‌کردم انجام این کار دست‌کم ۳۰ سال به درازا بکشد. حقیقت این که اگر از همان روزهای نخستین گمان می‌کردم که تهیه‌ی مطالب، پژوهش و گذشتن از هفت هزار خان چاپ این مجموعه، چنین سخت، جان‌کاه و زیان‌رساننده است، راه دیگری را برای انجام این کار انتخاب می‌کردم. اما چون در کانال عبور زمان قرار گرفته بودم و هر روز بر حجم منابع و مطالب تهیه شده افزوده می‌شد، به ناچار کار را ادامه دادم تا به امروز رسیدم.

هدف اصلی من از مسافرت‌های پژوهشی، دست یافتن به منابع خطی و دست نویس شاهنامه‌ی فردوسی بود که برای تهیه‌ی مجموعه‌ی «حماسه‌ی حماسه‌ها»^۱ (شاهنامه‌ی فردوسی) به آن‌ها احتیاج داشتم. بدون انحراف از هدف اولیه در هنگام بررسی نسخه‌های خطی شاهنامه‌ی فردوسی در آن کشورها و در سال‌های بعد از آن در سرتاسر مراکز علمی و فرهنگی اروپای غربی و شرقی به صورت ناخواسته به اسناد و مدارکی دست‌یافتیم که بعدها منابع بسیار مهم و شایسته و معتبری برای تهیه‌ی این مجموعه شدند. در حقیقت فکر نگارش مجموعه‌ای به نام «قرن بیستم» از همان زمان و همان مکان نخستین در دانشگاه آمریکایی بیروت در ذهن من پا گرفت و اگر چه در آغاز کار کورسویی بیش نبود، ولی پس از گذشت مدتی نه چندان کوتاه به همراه یافتن نسخه‌های خطی شاهنامه در مراکز علمی - فرهنگی کشورهای اروپایی، فکر جمع‌آوری اسناد و مدارک و نشریه‌ها و همچنین بازدید از بخش نشریات کتاب خانه‌های معتبر اروپایی چون شعله‌ای سرکش در وجودم پا گرفت.

به سختی به جمع‌آوری منابع و مآخذ خارجی مشغول شدم و هنوز دوره ۲ جلدی «حماسه‌ی حماسه‌ها»^۲ (شاهنامه‌ی فردوسی) از چاپ خارج نشده بود که منابع و اسناد بی‌شماری به زبان انگلیسی، فرانسه و فارسی جمع‌آوری گردید. در بین نشریه‌های بی‌شمار اروپایی برخی در زمینه‌ی سیاسی، تعدادی در زمینه‌ی اقتصادی و به همین ترتیب، کشاورزی، صنعت، اختراعات، جغرافیا، ورزش، سینما، هنر، موسیقی، شعر، ادبیات، جامعه‌شناسی، فلسفه و ... مطالب خود را طبقه‌بندی کرده‌اند. استفاده از این منابع و مآخذ بی‌شمار از یک سو، و ذهن جست‌وجوگر من از سوی دیگر سبب شد تا با راهنمایی یکی از دوستان گرامی و اندیشمندم به نام آقای دکتر عبدالوهاب عابدین زاده و همسرشان خانم مهری عابدین‌زاده در سال ۱۹۸۹ میلادی در لندن به منبع ارزشمند دیگری دست یابم.

این کتاب درست همان چیزی بود که سال‌ها به دنبال آن می‌گشتم. نام کتاب

THE BOOK OF THE CENTURY CHRONICLE OF THE 20th CENTURY

«وقایع مهم قرن بیستم» بود که ناشر آن مؤسسه‌ی معتبر انتشاراتی لانگ‌من است که این مجموعه‌ی ۱۳۶۰ صفحه‌ای نیز همانند صدها و هزاران برگ مدرک و سند و روزنامه و نشریه‌ی دیگر به عنوان یکی از مآخذ اصلی، مورد استفاده قرار گرفت.

۱ - حماسه حماسه‌ها جلد یکم چاپ ۱۳۷۰ - انتشارات شاهنامه - پژوهش‌گر - محمد کرمی

۲ - حماسه حماسه‌ها جلد دوم چاپ ۱۳۷۱ - انتشارات شاه نامه - پژوهش‌گر - محمد کرمی

برای به تاریخ روز درآوردن و روز شمار کردن روی دادهای جهان از گاهنامه‌های تطبیقی جهان مانند گاهنامه‌های مسیحی، یهودی، اسلامی، ایرانی و گاهنامه‌های موجود ایران استفاده شد. چنانچه در این امر کاستی مشاهده شود، علت آن ناهم‌گونی و عدم تطابق گاهنامه‌های موجود با یک‌دیگر است که به علت تغییرات حرکت ماه و خورشید و نوع گردش این دو به دور خود و مشترکاً به دور خورشید تطبیق روزهای سال در تاریخ‌های ملل مختلف جهان به صورت یک سیستم استاندارد و صد در صد غیر قابل اشتباه در نیامده است و مطابقت مثلاً روز و هفته و ماه و سال مصری، ایرانی، هندی، صریانی، یونانی، مسیحی، اسلامی، چینی، یهودی و روسی با روز شمار تاریخ هجری قمری و هجری خورشیدی کاری آسان و بدون اشتباه نیست.

در این مجموعه بسیار سعی شده است تا در بیان روی دادهای تاریخی و حوادث قرن بیستم تا جایی که ممکن بوده و هست نظم و ترتیب تاریخی روی دادها حفظ شود. عزیزان دانش پژوه به خوبی آگاهند که تطبیق سه نوع تاریخ میلادی، هجری قمری و هجری خورشیدی به صورت روز شمار و هماهنگ کردن یک روز به تاریخ میلادی و قمری و خورشیدی و بیان آن به شکل روز شمار نیازمند تهیه‌ی جدول خاص گاهنامه‌ی تطبیقی بوده و کار چندان آسان و کوتاه‌گذری نیست. اگر چه اندیشمندان بزرگواری در نگارش گاهنامه‌های تطبیقی و هماهنگ کردن تاریخ‌های روز شمار سرزمین‌های مختلف تلاش چشمگیری کرده‌اند، اما به کاربردن همین آمار و ارقام و اعداد و جدول‌های موجود برای این منظور خالی از لغزش نیست. با توجه به این اصل که به ندرت دو کتاب از دو نویسنده در مورد تاریخ‌های تطبیقی یافت می‌شوند که روز، ماه، سال و تاریخ‌های موجود در آن کتاب‌ها با یک‌دیگر هم‌خوانی داشته باشد.

در عین حال نظر خواننده‌گان دانش‌پژوه را به این مهم جلب می‌نماییم: به علت عدم تطابق جدول روز شمار حوادث تاریخی با یک‌دیگر و برای پرهیز از سردرگمی خواننده برای تشخیص تاریخ معین وقوع یک حادثه در جایی که تاریخ وقوع حادثه قریب به یقین بوده است و در سند اصلی و مأخذ مورد استفاده، تاریخ دقیق روی داد ثبت شده است، نگارنده نیز از روز و ماه و سال دقیق وقوع حادثه یاد کرده است و اما در جایی که روز و ماه وقوع روی داد مشکوک به نظر رسیده است فقط از تاریخ سال استفاده شده است.

پس با نگاهی از سر شوق به شعر زیبای مولانا جلال‌الدین بلخی:

هر چه می‌خواهد دل تنگت بگوی

در سخن ترتیب و ادابی مجوی

هدف را نتیجه‌گیری و تجربه‌اندوزی از روی دادها قرار می‌دهیم و به گذشته می‌نگریم تا چراغ راه آینده ما باشد.

و اما، در بیان روی داده‌های تاریخی قرن بیستم و روز شمار تاریخ حوادث این قرن، آن جا که روز شمار سال مسیحی مورد نظر است چنانچه سال میلادی را مبنا قرار دهیم و در نظر نداشته باشیم که معادل آن را در روز شمار هجری قمری و هجری خورشیدی دنبال کنیم، به تاریخ دقیق روی داده‌ها نزدیک‌تر شده‌ایم. زیرا دانش روزنامه‌نگاری، وقایع‌نگاری و گزارش‌نویسی علمی در اروپا ده‌ها سال زودتر از قسمت‌های دیگر جهان آغاز شده است و راه دست‌رسی به منابع، مأخذ، اسناد، مدارک، روزنامه‌ها و نشریه‌های آن‌ها به مراتب آسان‌تر از دیگران و به‌ویژه کشور ما بوده و یک پژوهش‌گر هرگز در پیچ و خم سیستم نابود کننده بوروکراسی کور گرفتار نمی‌آید و برای دست یافتن به سند و یا مدرک و یا روزنامه و یا گزارش ۵۰ - ۶۰ سال قبل دچار مشکل دست و پاگیر محرومانه بودن سند، منحصر به فرد بودن سند، سیاسی بودن سند، کهنه بودن سند و ... نمی‌شود و به همین منظور پژوهش‌گران ما ناچار می‌شوند از شر و گرفتاری و مشکل خطرناک و جان کاه پژوهش‌های تاریخی در کشور خودشان بگذرند و به منابع خارجی روی آورند و منعکس کننده افکار نظریه پردازان خارجی باشند و ناخودآگاه تحت تأثیر آن‌ها قرار گیرند.

قبل از آغاز کار در این مجموعه به خواننده‌گان گرامی پیش آگهی می‌دهیم که اعلان یک حادثه و یا روی داد در این مجموعه در بیان نخستین، صرفاً یک «خبر خام» است. یعنی خبری به سبک خبر روزنامه نگاران و یا گزارش‌گران. خبری بدون تفسیر و تعبیر و بدون اشاره به پی‌آمدهای آن و یا پس رفت‌های آن. بنابراین در مرحله‌ی گزارش‌گری و گزارش‌نویسی هدف نهایی، اعلان یک «خبر خام» است و بس. در این مرحله خواننده به اصل خبر دست‌رسی پیدا می‌کند. در مرحله‌ی بعدی خبرنگار و یا خبرنگار نویس آن را تحلیل و تفسیر کرده و خبر را از حالت «خامی» در می‌آورد.

خبرهای گزارشی و تاریخی اگر با چاشنی تحلیل و تفسیر همراه نباشند، بیش‌تر حالتی خشک و یک نواخت می‌گیرند و برای پرهیز از این منظور سعی شده است تا جایی که ممکن است از این سیاست در سرتاسر مجموعه پیروی شود. یعنی خبر تا جایی که ممکن بوده است با تحلیل همراه باشد.

پس حوادث و پیش‌آمدهای این کتاب دو شکل دارند:

۱- شکل خبری که بر پایه‌ی بیان روی داد یا حادثه و یا پیش آمد است. (خبر خام) RAW NEWS

۲- شکل تفسیری که خبر خام را مورد تحلیل قرار داده و تفسیر می‌کند. (خبر پخته) RIPPED NEWS آن چه که باعث می‌شود تا این مجموعه از بار فرهنگی و علمی در خور توجه و بالایی برخوردار بوده و به آن امتیاز ویژه‌ای

بخشیده شود، این است که حوادث و روی دادهای سیاسی، اجتماعی، تاریخی، اقتصادی، حقوقی و... بدون هیچ افزایش و یا کاهش بیان شده و در دسترسی منابع و مآخذ آنها هیچ گونه شکی نیست و اگر حقیقت مطلق نباشند، حقیقت نزدیک به یقین و حتی نزدیک به مطلق هستند که در تهیهی منابع اصلی و درستی و واقعی بودن آنها تلاش بی وقفه و بسیار سختی در طی مدت زمانی بیش تر از سه دهه انجام شده است و از این جهت به خواننده گان عزیز آگاهی می دهیم که با اطمینانی کامل به درستی این روی دادها، آنها را مورد بررسی قرار دهند.

خام بودن گزارش های خبری در این مجموعه ی عظیم در جایی که تحلیل و یا تفسیر خاصی از حوادث نشده است، یکی از ویژه گی های این مجموعه است که درستی و صحت آنها را در حقیقتی غیر قابل انکار و عریان بیان کرده و خواننده را در متن و درون حوادث جای می دهد. در عین حال نظر خواننده گان دانش پژوه را به این موضوع جلب می کنیم، برای این که خود را در داخل روی دادها و حوادث بی شمار این مجموعه ببینند سعی شده است که تا جای ممکن اگر چه حوادث ده ها سال پیش اتفاق افتاده اند، در کاربری زبان دستوری از فعل زمان حال استفاده بشود.

و اما، حدود نیمی از این مجموعه که تا پایان سال ۱۹۴۰ میلادی برابر سال ۱۳۵۶ قمری و برابر سال ۱۳۱۹ خورشیدی را شامل می شد با استفاده از منابع خارجی در سال ۱۳۷۱ آماده چاپ بود و به همین منظور در صفحه های پایانی کتاب «حماسه ی حماسه ها» (شاهنامه ی فردوسی) نگارش همین نگارنده که در سال ۱۳۷۱ توسط انتشارات ویسمن (شاهنامه) چاپ شده است به چاپ قریب الوقوع کتاب «آخرین صد سال» قرن دهم، قرن اضطراب، قرن انقلاب، نیز اشاره شده بود که به جهت مشکلات فرا راه پژوهش و در دسترس نبودن مآخذ و منابع موجود فارسی در کتابخانه های معتبر ایران به ویژه از آغاز مشروطیت تا پایان دوره سلطنت رضاشاه و اهمیتی که درج بدون چون و چرای این حوادث تاریخی برای نگارنده داشت، و همچنین مشکلات فراوان اداری و سیستم بوروکراتیک حاکم بر مراحل چاپ یک کتاب از صدور مجوز تا مراحل پایانی، چاپ این مجموعه تا امروز به تأخیر افتاد آخرین کلام این که، در بیان وقایع تاریخی و آن چه که در این مجموعه گرد آمده است، به ویژه در جایی که بدون استناد و اشاره مستقیم به اسناد و مآخذ اصلی مطالبی بیان شده است، حاشاکه به جز حقیقت، ترجمه، بیان واقعی روی داد، گزارش نویسی، واقع نگاری و نگارش عین مطالبی که در دسترس قرار گرفته و یا شنیده شده و یا آشکارا مشاهده گردیده است، موضوع، مطلب و یا چیز دیگری بیان شده باشد نگارنده در بیان پیش آمدها هرگز تابع احساسات تحریک شده و زودگذر نشده و با دقت زیاد و وسواسی که در امانت داری و بیان وقایع و پیش آمدها دارد، همان مطالبی را ترجمه، تحلیل، تفسیر، ثبت و یا بازنویسی کرده است که واقعیت داشته، روی داده و بوده است و نه چیز دیگر. این شیوای است که طی مدت زمانی ۳۰ ساله در زمینه ی گزارش نویسی، روزنامه نگاری، ترجمه، پژوهش و نگارش پای بند آن بوده است.

به کلامش بنگرید که به شما تقدیم کرده است. و به آن هایی که ستم های جان کاه و بی عدالتی های گسترده
رامی بینند، اما دم بر نمی آورند. شگفتا!!

شعر من

شعر من !

افسانه نیست.

شعر من !

پروانه نیست.

شعر من !

شمع و چراغ و لاله ای،

در خلوت می خانه نیست.

شعر من !

مدح امیری بی ادب،

یا فقیهی بی خرد،

یا که شاهی تاج دار و ظلم گستر،

یا رثای حاکمی دیوانه نیست.

شعر من ،

رودی خروشان است.

که آغازش تویی.

شعر من !

بی داد رنجی بی سرانجام است،

که پایانش منم ...

محمد کرمی

قرن نوزدهم را در حالی به پایان می‌رسانیم که جهان در نوعی التهاب و بحران فزاینده به سر می‌برد. در اروپا امپراتوری روسیه قدرت مطلق است، در حالی که از قدرت فرانسه، امپراتوری پروس، امپراتوری انگلستان و امپراتوری آلمان نیز نباید به آسانی گذشت. در شرق و در سرزمین آفتاب تابان چشم بادامی‌های ژاپنی، امپراتور قدرت‌مند گستره پهناورتری از جزیره کوچک ژاپن را می‌خواهد. پهنه‌ی گسترده اقیانوس کبیر، جزایر کوچک و پراکنده در این اقیانوس، سرزمین باستانی چین، کشور کره، قسمت‌های شرقی امپراتوری روسیه و بسیاری از بخش‌های کوچک و بزرگ این بخش از کره زمین مورد ادعای ژاپن‌اند. امپراتور ژاپن با شناختی که از فرهنگ و مردم جامعه‌اش دارد به خوبی می‌داند که در آینده‌ای نه چندان دور، جزیره ژاپن برای رسیدن به رؤیاهای بزرگ، به سرزمین بزرگ‌تری نیاز دارد. بنابراین همان بهتر که از امروز به فکر آن باشد.

در آن سوی کره زمین امپراتوری بزرگی شکل گرفته است که مرکز سرمایه سالاران جهان است و با قدرت بی‌چون و چرای پول، دلارهای طلا و پیش‌رفت‌های شگفت‌انگیز اقتصادی ادعای رهبری جهان را دارد. خاک آمریکا آن قدر گسترده هست که به سرزمین‌های کوچک و بزرگ دیگران نیازی نداشته باشد. سیاست آمریکا برخلاف سیاست اروپا اشغال سرزمین‌های دیگران نیست. اگر اروپا در طمع دست یافتن به سرزمین‌های دیگران و ایجاد مستعمرات کوچک و بزرگ بوده است، سیاست آمریکا چیز دیگری است. آمریکا در آستانه‌ی ورود به قرن بیستم به خوبی دریافته است، که پول و سرمایه، سیاست آینده جهان را رقم می‌زنند و به همین علت به جای اشغال جغرافیایی بخش کوچکی از کره زمین و سلطه بر نقطه‌ای از آن، سرتاسر کره زمین را می‌خواهد و این ممکن نمی‌شود، مگر از راه روانه کردن سیل سرمایه و دلارهای آمریکایی به کشورهای دیگر.

در آستانه‌ی ورود به قرن بیستم اگر چه اروپا تعیین‌کننده سیاست بین‌المللی است، اما نباید این واقعیت را نادیده گرفت که آمریکا نمی‌خواهد هم‌چنان در پشت پرده سیاست جهان و به دور از تصمیم‌گیری‌های آن قرار داشته باشد. از سوی دیگر اروپا که آمریکا را رقیبی سرسخت و قدرت‌مند و پول‌دار می‌داند، هرگز نمی‌خواهد به آسانی گذرنامه‌ی ورود او را به این سوی کره زمین صادر کند. این موضوع اگر چه در آغاز چندان مهم به نظر نمی‌آید، ولی در همان سال‌های اولیه‌ی قرن بیستم اهمیت واقعی خود را نشان می‌دهد و رقابتی تنگاتنگ در تمامی زمینه‌های اجتماعی و زیست محیطی بین دو سیاست، یکی در نیم کره شرقی و دیگری در نیم کره غربی آغاز می‌شود و هم‌چنان ادامه می‌یابد...

در گیرودار این رقابت‌های ظاهراً صلح‌جویانه، جهان در روزهای پایانی قرن نوزدهم به نسبت سال‌های پیش‌رو، روزهای آرامی را می‌گذارند. گذشته از رقابت‌های کم و بیش سیاسی بین اروپا و آسیا و درگیری‌های کوچک منطقه‌ای، خطرهای جدی، صلح جهانی را تهدید نمی‌کنند. آرامش نسبی موجود در جهان، در آستانه‌ی ورود به قرن بیستم سبب شده است تا قدرت‌های بزرگ به تقویت بنیه‌ی دفاعی و نظامی خود پرداخته و قدرت‌های کوچک‌تر را به سوی تشکیل اتحادیه‌های سیاسی به ظاهر نه چندان مهم جلب کنند. اکثریت نزدیک به تمامی مردم‌قاره‌های آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین در زیر فشارهای سخت طبقاتی و حاکمیت زور و سلطه و استبداد داخلی و خارجی، روزهای سختی را سپری می‌کنند. سرمایه، سواد و بهداشت که سه عامل تعیین کننده در پیشرفت‌های اجتماعی، سیاسی و ملی سرزمین‌ها محسوب می‌شوند، در این کشورها در چهره فقر، بی سواد و بیماری ظاهر شده‌اند.

در بررسی موقعیت تاریخی جهان، هیچ کشوری را نمی‌توان جدا از وضعیت حاکم بر سیاست کلی آن مورد بررسی قرار داد. بنابراین در بخشی از این گستره پهن‌آور، سرزمین کهن سالی وجود دارد که «ایران» نام دارد و نمی‌تواند جدا از خانواده بزرگ جهانی باشد.

«ایران» نیز در گذر جبری از این دوره تاریخی و در آستانه‌ی ورود به قرن بیستم آستان حوادث بی‌شمار کوچک و بزرگی است که به آسانی نمی‌توان از آن‌ها گذشت. اهمیت ویژه‌ای که این کشور در تغییر و تحولات بین‌المللی قرن بیستم به‌ویژه در خاورمیانه دارد، گوشه‌ی بزرگی از تاریخ این قرن را رقم می‌زند.

از آغاز قرن نوزدهم و به‌ویژه در دو دهه‌ی آخر این قرن ایران در آیین‌ی تاریخ اروپا قرار گرفته است و رفت و آمد دولت مردان سیاسی و اجتماعی و رفت و آمدهای تفریحی و آموزشی قشرهای مرفه اجتماعی به اروپا تغییراتی سیاسی و اجتماعی را در ایران نوید می‌دهد. ایران از نیمه‌ی دوم قرن نوزدهم راه خود را برای گریز از مرحله‌ی فئودالیسم و ورود به دوره بورژوازی و به‌ویژه بورژوازی ملی آماده کرده است. افزایش سهم سرمایه و تمرکز آن در دست عده‌ای خاص، نوعی سرمایه‌داری سنتی را به وجود آورد که به پیروی از نهضت صنعتی شدن اروپا، در ایران نیز صنایع کارخانه‌ای ایجاد گردید. در تبریز، تهران، شیراز، اصفهان، یزد و بسیاری از شهرهای دیگر ایران اتحادیه‌های جدید بازرگانی به وجود آمدند که با تمرکز سرمایه‌های پراکنده، شرکت‌های جدیدی پدیدار شدند و در راه صنعتی شدن کشور گام‌های ارزنده‌ای برداشتند.

فزون‌خواهی اروپاییان در گسترش هر چه بیش‌تر مستعمراتشان سبب شد که ایران را نیز هدف خویش قرار دهند.

اگرچه به دلایل ویژه ملی، منطقه‌ای و ژئوپولیتیکی تصرف خاک کشور ایران و تبدیل آن به یک مستعمره برای هیچ کشور اروپایی ممکن نبود، اما حضور سرمایه‌های اروپایی و بهره‌کشی استثماری از این سرمایه‌ها، ایران را به صورت یک کشور نیمه مستعمره در آغاز ورود به قرن بیستم درآورده بود. در این سال‌ها قراردادهای فراوان خفت بار اقتصادی - سیاسی از سوی کشورهای اروپایی و بیش‌تر روسیه و انگلستان که ایران را جولان‌گاه افت‌وخیزهای سیاسی و اقتصادی خود کرده بودند به دولت مردان ناآگاه، مرتجع، رشوه‌خوار و سیاست باز ما تحمیل شد.

قراردادهای ۱۸۶۲ و ۱۸۶۵ و ۱۸۷۲ میلادی در مورد خطوط تلگراف با انگلستان، قرارداد ۱۸۷۲ بارون - جولپوس - رویتر انگلیسی در زمینه‌ی ایجاد راه‌آهن، استخراج معادن ایران به استثنای طلا و نقره و سنگ‌های گران‌بها، بهره‌برداری از جنگل‌ها و غیره، قرارداد ۱۸۹۰ پولیاکوف روسی در زمینه‌ی ایجاد «شرکت بیمه حمل و نقل» و ایجاد «بانک استقراضی ایران» و در همین سال ۱۸۹۰ امتیاز به یک شرکت انگلیسی و بسیاری از قراردادهای اسارت‌بار دیگر، که در آینده درباره آن‌ها صحبت خواهیم داشت، امتیازهای پی در پی و فراوانی بودند که از سوی ایران در اختیار خارجی‌ان قرار می‌گرفتند و ایران را در آستانه‌ی ورود به قرن بیستم به صورت کشور ورشکسته‌ای در آورده بودند.

اوضاع سیاسی ایران نیز در این سال‌ها از آرامش گذشته برخوردار نبود. گروه‌های آزادی‌خواه و نهضت‌های مخالف حاکمیت مطلقه‌ی سلطنت و شاه تقاضای تفویض اختیارات به مردم را داشتند و اگرچه سال‌ها از سوی پادشاه و دولت مردان وابسته به شاه و دستگاه پلیسی وی سرکوب می‌شدند، اما خاموش نشدند. طغیان مردم و اوضاع سیاسی این دوره پایه‌های حکومت قاجاریه را سست کرد و حاکمیت این سلسله را به سوی انقراض کشید.

ترور ناصرالدین شاه توسط میرزارضای کرمانی، آمدن مظفرالدین شاه ولیعهد از تبریز به تهران، مراسم عزاداری و متعاقب آن پس از چند هفته مراسم تاج‌گذاری مظفرالدین شاه، ولیعهدی محمد علی میرزا (محمدعلی شاه) تغییرات پی‌درپی صدر اعظم و وزرا و حکام ایالات و ولایات، گرانی، فقر، گرسنه‌گی، قحطی، نبودن امنیت، حکومت ملوک الطوائفی، هجوم بیگانه‌گان برای کسب امتیاز و درآمد بیش‌تر و چپاول ثروت ملی، همه و همه، ایران را در آستانه‌ی تحولی سیاسی - تاریخی در روزهای پایانی قرن نوزدهم و روزهای آغاز قرن بیستم قرار داده بود.

بنابراین و با توجه به اوضاع و احوال جهان و سیر تحولات تاریخی آن، ما وارد قرن بیستم می‌شویم و روی داده‌های مهم این قرن را به ترتیب روزشمار بازگو می‌کنیم و به این کلام به سختی اعتقاد داریم که :

سلطان بن، سلطان بن، سلطان بن، سلطان « صاحب قران » ناصرالدین شاه قاجار چهارمین پادشاه

مستبد قاجار یا ۵۰ سال پادشاهی

میرزا رضای کرمانی قاتل ناصرالدین شاه و یکی از پیروان نظریه‌ی سید جمال الدین اسدآبادی

تا ندانیم دیروز بر پدران ما چه گذشته است، امروز چه گونه می‌توانیم جامعه‌ی خود را بسازیم و به فرزندمان خود بیاموزیم که فردا چه گونه زندگی کنند.

بدون آگاهی از دیروز چه گونه می‌توانیم درباره امروز داوری کنیم و درباره فردا بیندیشیم؟!

پژوهش گر

پیش‌ترها نیز اشاره کرده بودیم که تاریخ را بر ۳ گونه می‌انگاریم:

۱- تاریخ اساطیری و حماسی = تاریخی که از اسطوره می‌گوید و افسانه‌های ذهنی و تخیلی را از لابه‌لای سینه‌های هزاران ساله‌ی مردم یک سرزمین بیرون می‌کشد و افسانه‌های مانده در توبه توی تاریخ کهن را نظم می‌بخشد و در نوع پیش رفته‌ی آن رنگی از حقیقت زندگی به خود می‌گیرد و در راستای تاریخ از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود و در متن و بطن جوامع انسانی جای گرفته و هماهنگ و هم‌سو با فرهنگ و سنت‌های دیرپای یک سرزمین پیش می‌تازد.

بهترین نمونه‌های تاریخ اساطیری شناخته شده و قابل بحث در جهان دو اثر بسیار مهم از دو شاعر بزرگ و نام‌دار جهان حکیم ابوالقاسم فردوسی از ایران و هومر از یونان هستند. حماسه‌ی جهان‌گیر «شاه‌نامه» اثر «حکیم فردوسی» در مقایسه با حماسه‌ی مشهور «ایلیاد و اودیسه» اثر «هومر» از شایسته‌گی بیش‌تری برخوردار است. شاه‌نامه از یک سو از ویژه‌گی حوادث، که لازمه‌ی تاریخ اسطوره است برخوردار می‌باشد؛ و از سوی دیگر در مقایسه با حماسه‌ی «ایلیاد و اودیسه» به حقیقت زندگی نزدیک‌تر است. زیرساخت‌های فکری و فرهنگی «ایلیاد و اودیسه» بسیار توهّم‌آمیز و ناباورانه است که با حقیقت فاصله‌ای بسیار زیاد و در بعضی از روی داده‌افاصله‌ای غیرممکن دارد. در صورتی که در حماسه‌ی فردوسی «شاه‌نامه» زیرساخت داستان‌ها چندان دور از ذهن و ناباورانه نیست.

در تاریخ حماسی، حماسه‌سرا از هیچ قدرت و یا حاکمیتی دست‌مزد و یا پاداش دریافت نمی‌کند و به همین دلیل چون جیره‌خوار کسی نیست، کلامش را برای خوش آمدن یک گروه و یا جمعیت به خصوصی به اسارت نمی‌کشد. در تاریخ حماسه همیشه رنگی از وطن پرستی و عشق به سرزمین حماسه‌سرا به چشم می‌خورد و تاریخ حماسی هر سرزمین، تاریخ ملی آن سرزمین نیز محسوب می‌شود.

۲- تاریخ فرمایشی و حکومتی = تاریخی که با کمک حقوق بگیران حرفه‌ای و به خواست و میل اربابان حاکم و حاکمیت‌های مسلط از کاه، کوه می‌سازد و جنگ و خون‌ریزی و ظلم و ستم و تجاوز به حقوق و حریم دیگران و فرمان‌روایی سلطه‌گرانه را، عدالت اجتماعی، تأمین امنیت، رفاه عمومی، دفاع از مقدسات و پیشرفت علم و دانش می‌نامد و یا به حيله و تزوير و نیرنگ و با کمک چاپلوسان و دروغ‌پردازان و مزدوران اطراف خود و یا بابه‌ره گرفتن

از بوق های تبلیغاتی در تکنولوژی فراگیر رسانه های گروهی حقایق تاریخی را وارونه جلوه گر کرده و تاریخی سرتاسر یاوه و دروغ می سازد و ساختارهای هزاران ساله ی تاریخی پیش از خود را انکار کرده و تاریخی ساخته گی و تحریف شده تحویل جامعه می دهد. این تاریخ نگاری از اعتبار شایسته و پژوهشی برخوردار نیست.

۳- تاریخ علمی و حقیقی = تاریخی که از واقعیتهای موجود در یک محدوده تاریخی و مشخص سخن می گوید و مورد پسند حکومت ها و حاکمیت های بی داد و زور و سلطه نیست. این تاریخ معمولاً به دور از چشم مأموران معذور حکومتی و بنگاه های تفتیش عقاید حاکمیت ها، در نهان خانه های جنبش های انقلابی شکل می گیرد و توسط افرادی بی طرف بر قلم می نشیند و از نسلی به نسل دیگر می رسد و چون چشمه ی زلالی سرانجام سر از خاک برمی آورد و حقایق را آن گونه که بوده اند بازگو می کند. بهترین نوع این تاریخ، وقایع نگاری روزانه است. وقایع نگاری روزانه همان پدیده ای است که در علم روزنامه نگاری حرف اول را می زند.

در مجموعه ای که پیش روی شما است، با تاریخ حماسی و تاریخ فرمایشی کاری نداریم. تاریخ مورد نظر ما در این مجموعه، تاریخ علمی و حقیقی است که بهترین نوع و نمونه ی واقعی آن وقایع نگاری، گزارش نویسی، ثبت حوادث و روی دادهای طبیعی انسانی و اجتماعی است. روزنامه نگاری چنانچه زیر تأثیر زرق و برق منابع مالی و یا قدرت هیئت های حاکم و مسلط قرار نگیرد، یکی از بهترین و شیواترین رشته های تاریخ علمی و حقیقی است. در تهیه و تدارک و تدوین این مجموعه ی بزرگ آن چه که باعث تشویق و دل گرمی ما بوده است تا دست به چنین کار بزرگی بزنیم و برای دسترسی به منابع، مأخذ، اسناد و مدارک مورد نیاز حداقل تا تهیه و آماده سازی دو سوم از کل این مجموعه حدود دو دهه وقت صرف کنیم، از یک سو تشویق بزرگان علم و اندیشه و دانش بوده است و از سوی دیگر کمبود و یا به زبانی ساده تر نبود چنین مجموعه هایی جامع در مراکز علمی، فرهنگی، دانشگاهی و کتاب خانه های کشورمان!...

سال ها رنج سفرهای دورودراز و تلاش و کوشش شبانه روزی در سرزمین ها و کشورهای مختلف صرف تهیه ی این مجموعه ی عظیم شده است تا چکیده ای از روی دادهای مهم و سرنوشت ساز صد سال اخیر که قرن بیستم را تشکیل می دهد جمع آوری و تدوین شود. باشد که حضور این مجموعه در تمام کتاب خانه ها، دانشگاه ها، مراکز علمی و فرهنگی، دبیرستان ها و حتی تک تک خانه ها پاسخی شایسته به تلاش بی وقفه و چندین ساله ی نگارنده و تهیه کننده این مجموعه به حساب آید و پاداشی باشد برای او که چنین مجموعه ای را تدارک دیده است و تشویقی باشد

برای دیگران که روی دادها و حوادث تاریخی را ثبت و در تدوین و چاپ آن از هیچ تلاشی کوتاهی نکنند.

با توجه به گسترده‌گی شگفت‌انگیز دامنه‌های اطلاعات، اخبار، گزارش و پژوهش‌های داده شده در این مجموعه و حجم تمام‌نشدنی مطالب آن، اگرچه تلاش و کوششی بی‌وقفه طی مدت ۳۰ سال صورت گرفته است که حتا از کوچک‌ترین خطای پژوهشی و نگارشی نیز جلوگیری به عمل آید، اما شایسته است به این حقیقت اشاره‌شود که در لابه‌لای صدها و هزاران مطلب گوناگون احتمال وجود خطاهای اتفاقی وجود خواهد داشت.

انتظار این است که خواننده‌گان خردمند و علاقه‌مندان این مجموعه چنان‌چه در آینده پیشنهادی اصلاحی و یا علمی داشته باشند، مدیران اداره نظارت بر چاپ این مجموعه را از نظرهای خودآگاه نمایند تا در چاپ‌های بعد، خطاهای موجود به حداقل برسد.

انتشارات شاه‌نامه